

Representantforslag 59 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Åsmund Aukrust, Eirin Sund, Abid Q. Raja, Ola Elvestuen, Heikki Eidsvoll Holmås, Bård Vegar Solhjell og Rasmus Hansson

Dokument 8:59 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åsmund Aukrust, Eirin Sund, Abid Q. Raja, Ola Elvestuen, Heikki Eidsvoll Holmås, Bård Vegar Solhjell og Rasmus Hansson om utvidelse av nasjonalparkplanen og prosess for å opprette nasjonalpark i Østmarka og på Preikestolen

Til Stortinget

Bakgrunn

St.meld. nr. 62 (1991–1992) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge, ga rammer for både nye og utvidelser av eksisterende nasjonalparker. Denne ble vedtatt av Stortinget i 1993 og er i all hovedsak fullført. Likevel mangler noen svært verdifulle områder, og det er nødvendig å utvide nasjonalparkplanen ytterligere om en representativ del av norsk natur skal vernes for våre etterkommere. I tillegg må man kontinuerlig arbeide med å sikre god forvaltning av eksisterende nasjonalparker.

Vern av naturområder i Norge er del av en internasjonal innsats for å verne om arter og økosystemer. Verneområdene kan ses som en felles nasjonal arv som er opprettet for å sikre et representativt utvalg av naturtyper for ettertiden.

Naturen og økosystemene er under press både i Norge og i resten av verden. Påvirkningene på naturmiljøet skjer i et tempo som langt overgår naturlig dynamikk. FNs miljøprogram har estimert at det hver dag forsvinner mellom 150 og 200 arter på verdensbasis. Bare på Norsk rødliste (2015) er nesten 2 355 arter truet.

Mennesket er helt avhengig av et velfungerende naturmangfold. I dag står mange viktige arter og na-

turtyper i fare for å forsvinne for alltid. Arealinngrep, høsting, forurensning og klimaendringer er noen av faktorene som påvirker naturmangfoldet sterkest.

De største truslene mot naturmangfoldet i Norge er at leveområder for dyr og planter blir ødelagt og oppdelt gjennom ulike former for arealinngrep. Nasjonalparker og andre naturvernområder sikrer sårbare og truede naturtyper, og de bevarer områder av internasjonal, nasjonal og regional verdi.

Hvis man tar utgangspunkt i at hele Norge en gang var uberørt av mennesker, var halvparten av denne urørte naturen borte i år 1900. I 1948 var andelen inngrepsfri natur redusert til 34 prosent, mens det i dag bare er litt over 10 prosent igjen av det som en gang var.

En evaluering av alle verneområdene i Fastlands-Norge utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA Rapport 535 – 2010) fastslår at de viktigste områdene for naturmangfold i for liten grad er sikret gjennom vern. Rapporten fastslår at det er stort behov for supplering av dagens verneområder som kan sikre viktige forekomster av naturtyper og arter. Dette gjelder særlig vern i skog og i havet.

Det er med bakgrunn i lokal initiativ iverksatt arbeid med flere nasjonalparker. Lengst i prosessen har Lofotodden nasjonalpark kommet, og deretter følger nasjonalparkene på Raet og Jomfruland.

Østmarka nasjonalpark

Oslo kommune har tatt initiativ til at Østmarka skal bli nasjonalpark. I Østmarkas indre deler finnes det største gjenværende inngrepsfrie naturområdet innen Oslo, Akershus, Østfold og Vestfold, samt Hedmark og Oppland sør for Gjøvik–Ringsaker–Elverum. Ingen andre skogsområder i Marka, eller på hele Østlandet, har tilsvarende naturkvaliteter. Dette kan være siste mulighet for å opprette en nasjonalpark i skogsområdene i Sørøst-Norge. Østmarkas

verdifulle natur er ikke godt nok sikret gjennom markaloven, og status som nasjonalpark vil sikre at naturkvalitetene slik de er i dag blir tatt vare på for kommende generasjoner.

Preikestolen nasjonalpark

Det ble i 2008 reist forslag om å etablere Preikestolen nasjonalpark i Rogaland. Frivillige naturvern- og friluftsforslag som representerer over 300 000 medlemmer, står bak kravet. Våren 2011 fremmet representantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande fra Venstre forslag om det samme på Stortinget (Dokument 8:86 S (2010–2011)), og daværende miljøvernminister Erik Solheim slo fast at området har store natur- og kulturverdier. Under den rød-grønne regjeringen ble en vern av Preikestolområdet vurdert i sammenheng med at en samlet evaluering av norske verneområder ble igangsatt.

Mulig behov for utvidelser av eksisterende nasjonalparker

For flere av de eksisterende nasjonalparkene kan det være behov for utvidelser. I forbindelse med siste høring vedrørende forslag til nye verneforskrifter og forslag til revidert forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i 2008 i Sogn og Fjordane og Oppland ble dette synliggjort.

Fra forslaget til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde står det for eksempel:

«Før Jotunheimen nasjonalpark vart oppretta var det fleire grenseforslag. Dei grensene som vart vedtekne fekk fleire stader ei uheldig utforming i høve til

naturkvalitetane. Dette skuldast i første rekkje eigedomstilhøva og utbyggingar/inngrep som hadde skjedd før vernet vart vedteke. Det har gått kring 25 år sidan verneområda vart oppretta, noko som har gjeve meir erfaring og kunnskap om områda. Dette kan, vurdert ut i frå naturvernomsyn, gje grunnlag for grenseendringar/grensejusteringar.»

Forslaget til forvaltningsplan sier også:

«Område som grensar til verneområda er viktige både i høve til sjølve verneområdet og i høve til forvaltninga av desse. Dei har store naturkvalitetar og er innfallsportar til nasjonalparken og landskapsvernområdet.»

Nasjonalparken Dovrefjell–Sunndalsfjella skal også utvides som følge av at restaureringsprosjektet på Hjerkinntun snart er sluttført. Det har også vært diskusjoner om noen av Norges største landskapsvernområder som Setesdal Vesthei og Trollheimen burde fått status som nasjonalpark.

Forslagsstillerne vil understreke at de berørte kommunene må tas med tidlig i prosessen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen starte et arbeid med utvidelse av nasjonalparkplanen fra 1993, blant annet med siktemål om å opprette nasjonalpark Østmarka og nasjonalpark Preikestolen, og legge sak fram for Stortinget om dette.

1. mars 2016